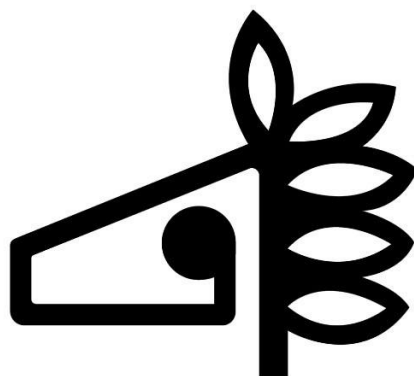

VRIENDEN VAN HEVERLEEBOS EN MEERDAALWOUDE vzw

Jaarverslag 2024

Bijlage bij Tijdingen 3/2025

V.U. Jan Horemans

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw

Raad van Bestuur 2024

Jan Horemans	voorzitter
Mie De Becker	ondervoorzitter
Hubert Verbeke	penningmeester
Mia Brugmans	lid
Bart Vercoutere	lid
Hetty Stinissen	lid + voorzitter werkgroep natuurgidsen
Marita Tomballe	lid + voorzitter werkgroep educatie
Filip Volckaert	lid

Werkten mee aan het jaarverslag:

- Hetty Stinissen, Marita Tomballe, Stefaan Horemans, Niko Boone, Hubert Verbeke, Jan Horemans
- Catalina Hendrickx (bundeling & lay-out)

INHOUD

JAARVERSLAG BESTUUR/ DAGELIJKS BESTUUR/ WG ADMINISTRATIE	4
WANDELINGEN EN ANDERE BUITENACTIVITEITEN	5
Aangeboden kalenderactiviteiten (publiek)	5
Aangevraagde wandelingen voor volwassenen en gezinnen	6
WARME WINTERAVONDEN IN HET DIJLELAND	8
Doelstellingen.....	11
Vergaderingen.....	11
WERKGROEP DOODE BEMDE.....	13
Vergaderingen.....	13
Aankopen/uitbreiding.....	13
Terreinploeg en regulier beheer	13
Vrijwilligers en regulier beheer.....	14
Herinrichting & uitbouw/ Niet-regulier beheer	14
Toegankelijkheid en recreatie	15
Communicatie/Sociaal	16
Onderzoek	16
Jacht (everzwijn)	16
Opvolging/ coördinatie van al of niet heikele thema's	16
Varia	17
Interessante evoluties op vlak van natuur.....	17

JAARVERSLAG BESTUUR/ DAGELIJKS BESTUUR/ WG ADMINISTRATIE

Bestuur

Gedurende het jaar 2024 is het bestuur bijna maandelijks samengekomen.

Daarin werden zowel acute problemen als lange termijnevoluties die een invloed hebben op onze vereniging, besproken en beslist. Enkele belangrijke punten waren:

- De verdere uitwerking van het Nationaal Park de Brabantse Wouden met als voornaamste doel de concretisering van het aanvraagdossier. Ook de uitgifte en de verkoop van een – het mag gezegd worden – schitterend dubbel boek over de Brabantse Wouden werd gerealiseerd.
- Een nieuwe overeenkomst met Natuurpunt in verband met de Doode Bemde.
- De moeilijke financiële situatie, als gevolg van de personeelskosten en andere kosten van de Doode Bemde die nog steeds grotendeels door onze vereniging gedragen worden, werd nauwlettend opgevolgd.
- De activiteiten van de verschillende werkgroepen werden opgevolgd.

In 2024 heeft het bestuur een ingrijpende verandering ondergaan. Drie bestuursleden met een jarenlange staat van dienst hebben het bestuur verlaten. Piet De Becker, Greet Sienap en Jan Aerts hebben ontslag genomen als bestuurder. Drie nieuwe bestuursleden zijn toegetreden tot het bestuur en werden door de algemene vergadering bevestigd. Het gaat over Marita Tomballe, Hetty Stinissen en Filip Volckaert.

Dagelijks bestuur

Daarnaast kwam ook het dagelijks bestuur bestaande uit de voorzitter, de ondervoorzitter en de penningmeester regelmatig bijeen om de dagelijkse leiding van de vereniging te verzekeren.

De belangrijkste punten die besproken werden zijn:

- Personeelsaangelegenheden met in het bijzonder een ontslag en de daaropvolgende aanwerving, praktische organisatie van de werking van het IC
- Het beheren van de financiële middelen van de vereniging.
- De interne werking van het informatiecentrum
- Opvolgen van (personeel)subsidies en wetgeving daaromtrent

Daarnaast werden ook de vergaderingen van het bestuur voorbereid

Werkgroep Administratie

De werkgroep Administratie komt drie à vier keer per jaar bijeen. Op die vergaderingen zijn het dagelijks bestuur en de administratieve personeelsleden uitgenodigd en aanwezig.

Op de vergaderingen van de werkgroep administratie wordt voornamelijk de praktische werking van het infocentrum besproken.

- Informatica en hardware structuur. Het gebruik van de verschillende programma's en de organisatie van de gegevens zijn één van de voornaamste punten op deze vergaderingen.

- De dagelijkse werking met afspraken rond de aanwezigheid en het onthaal van de bezoekers.
- Praktische uitwerking van de beslissingen en richtlijnen van het bestuur.
- Omgaan met sociale media.

Tijdens de vergaderingen van de werkgroep werd ook telkens aan de personeelsleden de stand van zaken van onze vereniging meegegeven. Dit bevordert de sterke betrokkenheid met onze vereniging.

Door de regelmatige aanwezigheid van de leden van het dagelijks bestuur op het infocentrum wordt bovendien kort op de bal gespeeld en konden vragen of problemen onmiddellijk aangepakt worden.

WERKGROEP NATUURGIDSEN

De werkgroep natuurgidsen heeft in 2024 negen maal vergaderd in het Deelgemeentehuis van Heverlee. Net zoals vorig jaar vonden meer en meer nieuwe gidsen hun weg naar deze vergaderingen, naast hun activiteiten in of buiten het kader van hun opleiding. Enkele natuurgidsen hebben een waardevolle inbreng gehad zonder dat zij aan vergaderingen hebben deelgenomen. Dat de agenda's van deze vergadering meestal erg goed gevuld waren, wijst op de grote betrokkenheid van onze gidsen.

WANDELINGEN EN ANDERE BUITENACTIVITEITEN

Aangeboden kalenderactiviteiten (publiek)

Aangekondigd in het tijdschrift Tijdingen en/of op de website van VHM

- Wandelingen: 82 wandelingen met 28 gidsen (11 wandelingen met meerdere gidsen) (47 activiteiten in 2022, 84 activiteiten in 2023)
- Fietstochten: 2
- Zwerfvuilacties: 2

Commentaar

- We zien een grote belangstelling voor wandelingen die natuur en cultuur combineren
- Fietstochten worden populairder, telkens met grote opkomst
- Meer en meer activiteiten worden geleid door meer dan één gids. Dit getuigt van een groeiend samenhorigheidsgevoel bij onze gidsen en hierdoor verlaagt op een spontane manier ook de drempel voor nieuwe gidsen
- Naast de 'klassieke', seizoensgebonden wandelingen waren er ook heel wat thematische wandelingen, die een breed publiek aantrokken

- Er werd een nocturnewandeling aangeboden, eveneens met succes.
- Ons werkgebied is ruim: wij gidsten wandelingen in Archennes-Bossut, Hoge Venen ...

Aangevraagde wandelingen voor volwassenen en gezinnen

Organisaties, bedrijven, studenten en particulieren (volwassenen meer dan 18 jaar en gezinnen): 45 wandelingen, ook Engelstalige (in 2022: 39, in 2023: 48). 12 wandelingen voor studenten

Aangevraagde activiteiten voor leerlingen (ateliers en wandelingen)

Natuurateliers aan het Streekhuis Dijleland en wandelingen: 118 met 37 gidsen (in 2022: 186, in 2023: 181). 3 activiteiten voor de Rangerclub van WWF.

We krijgen subsidies van de provincie Vlaams-Brabant voor de uitbouw van educatieve activiteiten aan het Streekhuis Dijleland in Oud-Heverlee. De talrijke natuurateliers die hier worden georganiseerd zijn geschikt voor leerlingen van de eerste, tweede en derde graad van het lager onderwijs. Het volledige overzicht met praktische info en korte inhoud van deze natuurateliers is raadpleegbaar via:

<https://vhm.be/vereniging/natuureducatie>

Nieuw natuuratelier in 2024: Bezige Bijen

Behalve onze honingbijen zorgen wilde bijen voor de bestuiving van alle bloemen, ook van voedselgewassen. Aandacht voor bedreiging en bescherming van wilde bijen. Spelenderwijs gaan kinderen op zoek naar bijen en hommels en leren over het nut van deze bedreigde diersoorten. Werd ontwikkeld en gegeven in het kader van Outdoor Classroom Day ('Leuven leert van buiten').

Commentaar

De reacties van de leerkrachten zijn over het algemeen zeer positief. Ze komen meestal terug het volgend jaar.

Wandelingen voor specifieke doelgroepen

Publiek

- Rollatorwandelingen: 4
- Blinden en slechtzienden: 1

Aangevraagd

- **ZorgLeuven:** 2
- **Anderstalige nieuwkomers:** 3
- **BUSO Woudlucht:** 2
- **Zorgcirkels jong dementie:** 1
- **Huis Martine Van Camp:** 2
- **Natuurgenoten. Uilenspiegel:** 2
- **LIGO, centrum voor basiseducatie**, in samenwerking met Natuurpunt: 4 wandelingen
Het zijn wandelingen die gericht zijn op de cursisten van LIGO, dus laag niveau Nederlands.

We proberen hen enerzijds leuke groene plekjes te leren kennen en anderzijds hun woordenschat wat uit te breiden met termen uit de natuur, zonder te ambitieus te willen zijn

- **Kando/Kannet: Natuurprikkel:** 1 wandelingen
Kannet (voorheen Katholieke Vereniging voor Gehandicapten, daarna Kando, nu Kannet).
Deze vereniging zal ook in 2025 een beroep doen op onze gidsen.

Commentaar

In 2024 kwam er van zorginstellingen meer en meer belangstelling voor onze wandelingen. Wij trachten aan deze, vaak diverse, groepen wandelingen aan te bieden die aangepast zijn aan het doelpubliek (lengte en aard van de wandeling, behoefte aan gedifferentieerde informatie ...). Een aantal seniorenverenigingen zijn ook met ons in zee gegaan.

Deelname aan overkoepelende activiteiten

De aantallen zitten reeds vervat onder de bovenstaande subtitel: 'Aangeboden kalenderactiviteiten'

- **Dag van de Trage Wegen:** 1 wandeling
- **Erfgoeddag en Erfgoedweek 2024** (thema Thuis), in samenwerking met Natuurpunt Leuven in de Wijgmaalhoeve: expo 'Een huis voor de dieren bij jou thuis'
- **Zwerfvuidag** (Heverleebos, Doode Bemde)
- **Wereldgierzwaluwendag**, met wandeling en infostand: 2 activiteiten
- **'De Dijle levend door Leuven special'** samen met LHG (Leuven Historisch Genootschap) en Natuurpunt Leuven
- **Archeologiedagen**, met een wandeling 'Sporen van het verleden in Sapellenbos en het arboretum van Heverleebos' en een fietstocht langs archeologisch erfgoed in Meerdaalwoud
- **Open Monumentendag:** deelname aan het project 'De Dijle Levend door Leuven' in samenwerking met NP Leuven, NP Bierbeek
- **'En route in de Brabantse Wouden':** wandelingen en fietstocht in samenwerking met LHG (Leuven Historisch Genootschap), de Geschied- en Heemkundige Kring Oud-Heverlee en de Erfgoedcel Leuven
- **Leuven Autovrij** (Autovrije zondag): fietstocht
- Wij bieden nu ook 'à la carte'-wandelingen aan op locaties in ons werkingsgebied. Deze wandelingen zullen op de te vernieuwen webpagina van de natuurgidsen worden geplaatst.

WARME WINTERAVONDEN IN HET DIJLELAND

(In samenwerking met Natuurpunt, Regionaal Landschap Dijleland, stad Leuven en Provincie Vlaams-Brabant)

Winter 23-24		
22/01/2024	De rol van kleine landschapselementen voor biodiversiteit	Sanne Van den Berghe (Bos+) en Pieter Moysons (RLD)
27/02/2024	Klimaatslim bosbeheer in de praktijk	Bart Meuleman (ANB)
18/03/2024	Roofdieren in Vlaanderen	Frederik Thoelen

Winter 24-25		
21/10/2024	Miradal revisited. Nieuwe archeologisch inzichten in de Oostelijke Brabantse Wouden	Marc De Bie en Erwin Meylemans (Agentschap Onroerend Erfgoed/VUB)
18/11/2024	Natuur verbinden	Thomas Impens (provinciaal natuurcentrum Limburg) en Steven Vanonckelen (coördinator Nationaal Park Brabantse Wouden)
16/12/2024	Vergeeten veen	Gert Verstraeten (KU Leuven)

Bij de meeste van deze lezingen was de zaal volzet.

INVENTARISATIES (publiek)

- **Holle wegen:** 9 inventarisaties (tussen 23 april en 13 augustus)
- **Graslandexcursies** in de Doode Bemde: 3 excursies (tussen 29 mei en 12 juni)
- **Stadsflora** in Leuven: 6 inventarisaties (tussen 29 mei en 12 juni)
- Gezamenlijke inventarisatie met een groep **experten** in stadsflora **uit Nederland** (wordt vervolgd door een bezoek van onze gidsen aan Breda)

OPLEIDING

Cursus natuurgids (in samenwerking met Natuurpunt)

In september 2024 zijn we weer gestart met een cursus natuurgids in samenwerking met de Natuuracademie van Natuurpunt. Deze keer mochten we van Natuurpunt de cursus een meer eigen invulling geven. Het eerste jaar doen de cursisten kennis over de natuur op via lessen en excursies.

Het tweede jaar krijgen ze de mogelijkheid om te kiezen uit een uitgebreid verdiepingsaanbod, maken ze een project en leren ze gidsen, waarbij ze ook stagemogelijkheden krijgen.

We hebben een heel leergierige en enthousiaste groep van 29 cursisten.

Vorming voor gidsen

- Cursus over bomen door Jan Horemans: 5 lessen (tussen 12 januari en 23 februari 2024) en 1 excursie
- De natuurgidsen krijgen de mogelijkheid om lessen en excursies bij te wonen die in de nieuwe cursus natuurgids worden aangeboden
- Demonstraties van de projecten van de cursisten natuurgids voor de gidsen
- Warme winteravonden en kalenderwandelingen
- De gidsen nemen occasioneel deel aan werkdagen in de Doode Bemde waar ze de praktijk van het natuurbeheer leren kennen
- Vertegenwoordiging op BRAKONA, de Brabantse Koepel voor Natuurstudie

BRABANTSE WOUDEN

Onze werkgroep antwoordde positief op de vraag om mee te werken aan het project van Nationaal Park Brabantse Wouden. Wat die medewerking concreet inhoudt is nog niet bekend, maar onze vrijwilligers zullen ongetwijfeld een rol spelen in dit project. Een aantal van onze natuurgidsen volgden een opleiding om ambassadeur van de Brabantse Wouden te worden.

DIJLEWOLVENPAD

Het Dijlewolvenpad werd opgenomen in het online bestand van Groenblauwe Oplossingen van het Departement Omgeving (te zien bij 'Projecten' op de website van Blauw Groen Vlaanderen). Het is echter in de eerste plaats nog steeds een natuurleerpad.

WERKGROEP EDUCATIE

Binnenproject in het gemeentehuis van Heverlee

Financies:

De subsidies van de provincie voor het binnenproject en Heverlee zijn afgeschaft sinds 2021.

De uitbouw ervan gebeurt dus op kosten van VHM, hoofdzakelijk met materiaal uit voorgaande projecten. De scholen betalen **55** euro forfaitaire vergoeding per gidsbeurt (prijs voor alle gidsbeurten van scholen), het gidsen gebeurt tegen vrijwilligersvergoeding.

Wanneer:

Deze projecten worden per schooljaar georganiseerd. In het verslag hieronder wordt telkens duidelijk aangegeven op welk trimester/schooljaar de gegevens betrekking hebben.

Doelgroep: eerste en tweede graad Lager Onderwijs.

Visie:

Bedoeling is dat de kinderen **verwonderd** zijn over hoe fantastisch de natuur in mekaar zit. Ze worden zelf de dieren, planten. Op een speelse manier leren ze veel en genieten ervan.

Projecten:*Hotel Eik (nov. 2023-april 2024)*

De kinderen maken kennis met de Zomereik en heel wat soorten die er op een of andere manier mee samenleven. We gaan wat dieper in op gallen. We bekijken een opgezet everzwijn en filmpjes over het everzwijn. Dan worden de kinderen zelf een everzwijn dat door modder rolt, schuurt, wroet...

Vervolgens wordt het leven van de wintervlinder bekeken. Ze beelden de stadia van de Grote Wintervlinder uit. Van januari **2024** tot Paasvakantie **2024** waren er **32** klassen.

Klimmen,zingen,springen (nov. 2024-april 2025)

De kinderen ontdekken de klimop en het leven erin.

Ze worden klimop: klimmen en ontdekken verschillende soorten die erin leven.

Er wordt uitgebreider ingegaan op het leven van de huismus. Zowel theoretische kennis erover als zelf dingen doen zoals een huismus: springen, zaadjes pikken, verschillende geluiden herkennen....

Daarna krijgen ze theoretische uitleg over de kruisspin a.h.v. filmpjes en posters.

Dan worden ze kruisspin en leren al doende veel over het leven van deze spin. Ze kruipen door een web, vangen vliegen....

Van november **2024** tot Kerstvakantie **2024**: **19** klassen .

Dit loopt nog verder tot Paasvakantie 2025.

Wat loert er om de hoek?" Buitenproject in het Arenbergpark, Heverlee.

Tijdens corona boden we ter vervanging van het binnenproject deze buitenactiviteit aan.

Dit loopt sinds 2020 en kan nog steeds aangevraagd worden.

Doelgroep: eerste en tweede graad Lager Onderwijs

Financies: uitgewerkt op kosten van VHM. De scholen betalen **55** euro forfaitaire vergoeding per gidsbeurt (prijs voor alle gidsbeurten van scholen), het gidsen gebeurt tegen vrijwilligersvergoeding.

Inhoud:

We wandelen zowel rond het gemeentehuis van Heverlee als in het Arenbergpark en observeren er de natuur op een speelse, interactieve manier waarbij o.a. de eekhoorn, de op dat moment aanwezige vogels en enkele plantensoorten onder de loep genomen worden.

Aantal klassen in **2024**: 6

Natuurateliers aan het Streekhuis Dijleland en aan de Kluis

Sinds 2021 krijgen we subsidies van de provincie voor de uitbouw van educatieve activiteiten aan het Streekhuis Dijleland in Oud-Heverlee.

WERKGROEP DIJLELAND

Doelstellingen

De doelstelling van de werkgroep was een actieve deelname aan adviesraden en overlegorganen ten einde input te bieden op vlak van besluitvorming rond natuur, milieu en open ruimte; landschapsherstel, biodiversiteitsherstel en klimaatzorg aan te brengen als component van ruimtelijke ingrepen en het opvolgen van beleid en actie te ondernemen via bezwaar- of beroepsschriften telkens wanneer belangen van natuur, milieu en open ruimte in het Dijleland op het spel staan.

Vergaderingen

De werkgroep Dijleland kwam dit jaar zeven keer samen. De deelname aan de vergaderingen schommelde doorheen het jaar met een gemiddelde van 8 aanwezigen. Ook dit jaar werd de keuze om proactieve standpunten in te nemen verdergezet, door waar mogelijk te werken met het formuleren van adviezen i.p.v. bezwaren.

Opbouwende processen, eigen proactieve inbreng

VHM en de werkgroep worden in het kader van externe processen en ruimtegebruik bevraagd over hun kennis rond biodiversiteit en landschapsprocessen (zowel algemeen als zeer lokaal toegepast). Verder doen ze proactief aan interventies wanneer nodig, zoals bij grondopslag zonder vergunning of verkeerd geplaatste wildrasters.

Deze plannen kenden een inbreng:

- Duisternisplan
- Schaatsen in natuurgebieden
- Verkiezingsmemorandum 2024
- Hakbeheer gemeente Bertem
- Knuppelpad/doorsteek Oud-Heverlee Zuid
- Inrichting Parkveld
- Herinrichting parking Bodart
- Beperken overstromingsrisico Leuven
- Grondopslag op heischrale gronden aan verkeerswisselaar
- Wildraster Waverse baan t.h.v. het Zoet Water
- Kajakken op de Dijle

Bezwaren (reactieve acties)

In het kader van diverse plannen en hun bijhorende openbare onderzoeken, maar ook in het kader van projecten die in diverse overleggen verschijnen worden formele bezwaren en minder formele adviezen opgesteld en ingediend. Het doel is telkens verhinderen dat openbaar belang, natuur en milieu aangetast worden door gebrek aan inzicht of opgeofferd worden aan privé-winstbejag.

- Hernieuwing pompvergunning Korbeek-Dijle
- Herinrichting Ruelenspark (bezwaar afgewezen)
- Fietsverbinding tussen Oud-Heverlee en Heverlee via Egenhovenbos
- Verbouwing kunstencentrum 'pro arte christiane', Oud-Heverlee
- Herinrichting van de vijvers van het Zoet Water

Opvolging van andere overleggen

Leden van de werkgroep zijn ook actief en aanwezig in formele en informele overleggen. We waren actief op volgende fronten:

- Gecoro Leuven, Herent, Huldenberg, Bertem
- Biodiversiteitsraad Leuven, Oud-Heverlee, Huldenberg
- Deelraad Erfgoed Leuven
- WIRBO
- ANB

Leden vertegenwoordigen de VHM in de raad van bestuur of de AV van diverse gelijkgestemde organisaties:

- Regionaal Landschap Dijleland
- Bond Beter Leefmilieu
- Natuuracademie
- Natuurgroepering Zoniën
- Natuurpunt
- Natuur- en landschapszorg
- Brabantse Wouden

WERKGROEP DOODE BEMDE

Vergaderingen

De werkgroep kwam in 2024 zeven keer samen. De groep bestond uit Toon, Niko, Maarten en Piet.

Aankopen/uitbreiding

Er werden 5 percelen aangekocht met een gezamenlijke oppervlakte van 1,65 ha. De totale oppervlakte in beheer is nu 289,45 ha.

Terreinploeg en regulier beheer

De terreinploeg werd sterk gereduceerd in 2024. Arnaud werkte voltijds tot eind februari en zocht dan andere oorden op. Boran werkte het hele jaar 50 %. Vanaf augustus kwam daar een halftijdse werkkraacht bij (Kasper), in het najaar aangevuld met een vrijwilliger (Yann). In het drukke maaiseizoen beschikten we over slechts één halftijdse werkkraacht. Dit maakte het onmogelijk om onze beheerdoelen te realiseren. Om terug tot een volwaardige terreinploeg te komen, is heel het jaar onderhandeld met Natuurpunt. Een oplossing zal er ten vroegste medio 2025 zijn.

In 2024 ging tijd van de terreinploeg vooral naar de volgende activiteiten:

- Maaien van graslanden en paden. De natte zomer stuurde de maaiplannen van de terreinploeg en de landbouwers sterk in de war. Resultaat was dat meer dan 10 ha NIET gemaaid kon worden door de landbouwers. Dat kon ook niet opgelost worden met de sterk gereduceerde terreinploeg (1 halftijdse arbeider tijdens de maaiperiode) of de vrijwilligers. Daarenboven moest de terreinploeg op een aantal terreinen het gras ophalen dat de landbouwers niet konden oppikken (wegens te natte ondergrond, en het gras reeds waardeloos geworden als veevoer)
- Knotten van knotwilgen (o.a. langs de dreef in Neerijse)
- Uitmaaien van de tweede IJsevijver en de randen errond
- Opruimen van bomen na windval
- Plaatsen van nieuwe rasters (perceel Semoisbocht)
- Vrijzagen weideranden (wei van Hendrickx)
- Begeleiden van scholen/groepen die mee komen werken, zoals onder meer middelbare school Don Bosco en lagere school Don Bosco, een groep van de Jongerenparochie (Oud-Heverlee), een groep van de Samenlevingsdienst, Time 4 Society, ... Door de lage bezetting van de terreinploeg, stonden vooral vrijwilligers in voor het onthaal van deze groepen.

In mei presteerde de IGO-ploeg op regie van de gemeente Oud-Heverlee 250 uren. Zij voerden rasterwerken uit op de Tarweblok.

De samenwerking met de 13 landbouwers gaat verder.

Een van de twee tractoren was maanden onbruikbaar door een defecte motor. Na een zeer dure herstelling rijdt die opnieuw. Ook de opraapwagen moest hersteld worden.

Vrijwilligers en regulier beheer

Het zomerkamp vond plaats van 14 tot 21 juli onder erg natte weersomstandigheden. Het natte maaisel en de modder maakte het de deelnemers niet makkelijk. Er waren gemiddeld 14 vrijwilligers per dag, 31 verschillende deelnemers in totaal.

Verder organiseerden we 15 zondagse vrijwilligerswerkdagen: gemiddeld namen per werkdag 12 vrijwilligers deel. In totaal kwamen 49 verschillende personen een handje toesteken. Die lieten zich niet afschrikken door de soms natte en modderige omstandigheden, waarvoor dank.

In het voorjaar waren we vooral actief aan de IJsevijvers. We maaiden de dijken en verwijderden wilgenopslag uit de vijvers. De vijvers werden nadien terug gevuld.

We knotten de wilgen in de dreef van Neerijse en langs het Langerodepad.

De gracht langs het knuppelpad kreeg een grote schoonmaak. Die begon dicht te groeien met liesgras, lisdodde, riet en grote egelskop. Deze planten groeien geleidelijk de hele gracht dicht, waardoor het water opstuwt en in natte periodes de zone rond het knuppelpad overstroomt. Die grote, sterke planten af en toe weghalen helpt ook de minder concurrentiekrachtige waterplanten vooruit, zoals pijlkruid.

Maar ook buiten de zondagse werkdagen komen vrijwilligers helpen bij beheerwerken. In april trokken 13 vrijwilligers de Doode Bemde in om de Dijleoever te ontdoen van zwerfvuil, een actie die we al jaren organiseren en nog steeds nodig blijft. De boomgaarden in het kasteelpark van Neerijse en in Korbeek-Dijle worden eveneens jaarlijks door vrijwilligers gesnoeid waar nodig.

Herinrichting & uitbouw/ Niet-regulier beheer

Aan de Dijleoever in Korbeek-Dijle plantten we een houtkant aan.

Heel wat geplande werken konden niet uitgevoerd worden door de vele neerslag, de beperkte waterafvoer via de Leigracht en een aannemer die het liet afweten.

Volgende werken konden niet uitgevoerd worden: de werken in het kader van Duurzame Biodiversiteit (project Provincie Vlaams-Brabant) betreffende het vijverherstel van de Zuidelijke Kliniekvijvers, het plaatsen van de twee ooievaarspalen door VLM en het herstellen van de ruigte nabij de Tramdijk.

Het herstel van de Zuidelijke Kliniekvijver was een project ondersteund door de provincie. Door omstandigheden waar we geen vat op hebben, kon dit project niet uitgevoerd worden binnen de vastgelegde termijn. Het project liep dus af zonder realisatie. We hernemen dit project via de Vlaamse projectsubsidies natuur (PSN). De ooievaarspalen en herstel van de ruigte aan de tramdijk waren onderdeel van het natuurinrichtingsproject Dijlevallei, uitgevoerd door de VLM. Het is niet duidelijk of deze werken nog zullen doorgaan. In hetzelfde project moest ook nog maaisel op de ruigte naast het knuppelpad weggehaald worden, maar dat kon ook niet doorgaan.

De grotere werkzaamheden in het kader van het project met AB InBev werden verder voorbereid: twee natuurinrichtingsprojecten voor vernatting, namelijk de Tarweblock in Sint-Joris-Weert en Den Ham/Ophem in Oud-Heverlee.

Daarnaast werden ook aanvragen ingediend voor het herstel van de zuidflank Wolfshaegen (verwijderen weekendvijvers en restanten beplanting, herinrichten originele topografie), en herstel

van de dijken van 2 Zuidelijke kliniekvijvers. Deze laatste aanvraag ter vervanging van het gesubsidieerde provinciale project.

Deze 4 subsidie- en vergunningsaanvragen namen veel tijd in beslag, en zijn momenteel opgenomen in een gezamenlijk bestek opgesteld door Natuurpunt. Voorziene tijdsvenster in dat bestek is juli-oktober 2025.

Op vlak van exotenbestrijding werd de bestrijding van reuzenbalsemien verder uitgevoerd. Die volgehouden inspanning heeft succes. De bestrijding ervan vraagt elk jaar minder werk. We voeren verder uitroEICampagnes tegen haarden van Japanse duizendknoop. Na een oproep in de tijdingen boden zich twee vrijwilligers aan om ons hierbij te helpen.

De oppervlakte van late Guldenroede neemt verder toe. In 2024 werd een proef ondernomen door 5 zones op de Dijleoevers zeer regelmatig te zeisen. De planten kwamen niet in bloei.

Amerikaanse vogelkers wordt stelselmatig verwijderd indien ontdekt.

Er dook ook een nieuwe invasieve exoot op: *Zizania Latifolia*. Deze soort wilde rijst werd ontdekt op twee locaties langs de Molenbeek. We verwijderden de planten, maar we zullen in 2025 nog verder moeten opvolgen. De plant heeft gelukkig de Dijle nog niet bereikt. Er bevindt zich wel een grote populatie aan de meest stroomafwaartse vijver van het Zoet Water. De exemplaren in de Doode Bemde zijn waarschijnlijk van daar afkomstig.

We ontdekten een groot nest van de Aziatische hoornaar 25 m hoog in een boom vlak bij de parking in de Reigersstraat. Een gespecialiseerde bestrijder kwam het nest verdelgen.

Toegankelijkheid en recreatie

Door het natte weer in 2024 was er veel modder in de Doode Bemde. We plaatsten affiches die hiervoor waarschuwden en aanraadden om laarzen te dragen. Toch blijven veel mensen met onaangepast schoeisel wandelen in de Doode Bemde. Hierdoor ontstaan sluiPPaden of proberen bezoekers via de graslanden te wandelen. Aan nat weer kunnen we niets doen. In die omstandigheden is er in een valleigebied steeds modder. Dat is niet alleen in de Doode Bemde het geval.

Door beverdammen in een nabijgelegen leigracht, stond het Langerodepad maanden onder water. Zonder laarzen was er geen doorkomen aan. De bevoegdheid voor die gracht ligt bij de provincie. Wij grenzen ook niet overal aan die gracht. Zelf ingrijpen kan en mag ook niet zomaar. Dat vroeg overleg met het Agentschap Natuur en Bos en de provincie. Pas tegen het einde van 2024 was er een tijdelijke oplossing en kon het Langerodepad terug gebruikt worden.

In het lente- en zomerseizoen blijven we op twee plaatsen koorden plaatsen om wandelaars op het pad te houden. Deze koorden plaatsen we respectievelijk aan de Dijlebrug in de Reigersstraat en aan het grasland in de Kleine Broekstraat. Dit lijkt te werken voor de meeste bezoekers.

Aan de noordelijke kliniekvijver plaatsten we een takkenwand om te vermijden dat wandelaars hun honden daar het water in stuurden. Dat zorgde voor veel verstoring op de vijver. Dit lijkt te werken. Bezoekers kunnen over de wand nog steeds de vijver bekijken.

Voorjaarstoezicht is erg nodig, maar we missen voldoende mankracht daarvoor. Steeds weerkerende problemen zijn loslopende honden, wandelaars die niet op de paden blijven en het niet respecteren van het vaarreglement door waterrecreanten op de Dijle. Bijzondere veldwachter Jan Horemans kan wel strenger optreden dan een gewone vrijwilliger die toezicht houdt. Het uniform mist zijn effect niet

zo blijkt. Jan kan echter niet constant overal zijn. Vrijwilligers die mee toezicht houden blijven noodzakelijk.

We blijven bewijs verzamelen van het niet respecteren van het charter i.v.m. kano- en kajakvaart op de Dijle. Dat wordt aan de VMM bezorgd, die verantwoordelijk is voor het beheer van de Dijle. Vooral de 'uitstapplaats' aan de Nijvelsebaan in Sint-Joris-Weert wordt misbruikt als instapplaats. Er werden stappen ondernomen om het thema kanorecreatie terug te bespreken bij de VMM en ANB, maar vooralsnog beweegt er weinig van overheidswege.

De natte zomer in 2024 bracht minder zwemrecreatie mee, maar dat werd 'gecompenseerd' door hengelrecreatie, wat niet toegestaan is in de Doode Bemde. We porden de provincie aan dit juist weer te geven op de hengelkaarten op hun website, en zorgden voor passende signalisatiebordjes te velde.

Communicatie/Sociaal

Zoals elk jaar schreven we voor de Tijdingen vier keer een bijdrage voor de rubriek 'Doode Bemdenieuws'. We proberen op die manier de VHM-leden op de hoogte te houden van wat er gebeurt in de Doode Bemde en waarom we bepaalde beheerwerken uitvoeren.

Ook op gastronomisch gebied was er weer wat te beleven. Op 1 juni organiseerden we een barbecue voor de vrijwilligers en Peters & Meters. 50 personen kwamen genieten van de barbecue, waarvan de meesten ook deelnamen aan een geleide wandeling.

De Kaas- en Spaghettidag ging in 2024 door op 24 februari. Het was een goede editie: we bedienden 682 mensen.

Onderzoek

Het INBO voert al enkele jaren een proefproject uit om de everzwijnenpopulatie via wildcamera's op te volgen. Dit project liep ook in 2024.

We organiseerden in het voorjaar ook drie graslandexcursies. Deze excursies gingen door op 29 mei, 5 juni en 12 juni en hadden respectievelijk 8, 4 en 12 deelnemers.

Het fytoplanktononderzoek van de KU Leuven in de Langerodevijver loopt nog steeds door.

Jacht (everzwijn)

Het jachtplan van de Doode Bemde werd up-to-date gehouden. We namen zoals elk jaar deel aan het faunabeheerzoneoverleg van de Vlaamse overheid waar met terreinbeheerders, landbouwers, jagers en gemeenten afspraken gemaakt worden over het beheer van de everzwijnenpopulatie. Om deze onder controle te houden organiseerden we twee drukjachten: op 23 januari en 3 december waarbij in totaal 16 everzwijnen geschoten werden.

Opvolging/ coördinatie van al of niet heikele thema's

In 2024 werd (ook) vanuit de werkgroep DB terug veel energie gestoken in de onderhandelingen met Natuurpunt omtrent de financiering van de Doode Bemde: intern overleg in de werkgroep, overleg met het bestuur van de VHM die de eerstelijns onderhandelingen doet, nalezen en aanpassen van schriftelijke voorstellen, bijwonen van vergaderingen met Natuurpunt. De hoop is te landen in 2025.

Zoals we bij de toelating door de Vlaamse overheid hadden gedacht, loopt de waterrecreatie op de Dijle uit de hand. Regels worden niet nageleefd en er is geen handhaving door de overheid. Er werden nogmaals stappen ondernomen om de kanorecreatie terug bespreekbaar te maken bij VMM en ANB. Voorlopig zonder resultaat.

We kaartten bij de Vlaamse Milieumaatschappij een aantal knelpunten aan: de aanleg van een stuw op de Leigracht, het onderhoud van de Leigracht en de problemen met de waterrecreatie op de Dijle. Het achterstallige onderhoud aan de Leigracht leidde er samen met de overvloedige regen toe dat de werken aan de zuidelijke Kliniekvijver en het open maken van de ruigte aan de tramdijk, opnieuw niet konden doorgaan (zie hoger).

Er werden afspraken gemaakt met de provincie over het beheer van de Leigracht (stroomafwaarts vanaf IJse tot Korbeek-Dijle). Dit naar aanleiding van een wekenlange overstroming van het Langerodepad.

Varia

Een belangrijk project voor de komende jaren blijft de samenwerking met AB InBev voor vernatting van de vallei.

In 2024 werd de elektrische installatie in de Appeljée verder afgewerkt, en officieel goedgekeurd.

Op delen van twee grachten worden de obstakels van bevers regelmatig verwijderd, wat constante inspanning vergt. Voor het verwijderen van beverdammen op die locaties beschikken we over een vergunning.

We formuleerden antwoord of kwamen in actie bij tal van aanvragen en meldingen, die meestal via Infocentrum tot bij de werkgroep komen: van wandel- en fietstochten over meldingen van dode dieren, omgevallen bomen, mogelijke gifmeldingen, ontsnapte koeien....

We verleenden medewerking aan een provinciaal project waarbij wandelaars via een 'beacon' een digitaal verhaal te horen krijgen tijdens de wandeling in de Doode Bemde.

Interessante evoluties op vlak van natuur

Via cameravallen werd opnieuw boomarter waargenomen. Dat is het tweede jaar op rij.

Kieviet bracht drie jongen groot in de zuidelijke Kliniekvijver. Die soort broedt normaal niet in de Doode Bemde, maar profiteerde van de tijdelijke plas-dras situatie om met succes een nest groot te brengen.

Porseleinhoen broedt jaarlijks in de Doode Bemde, maar is dan meestal onzichtbaar. Dit jaar broedde een koppel in de zuidelijke Kliniekvijver. Tot groot genoegen van vogelkijkers en fotografen lieten ze zich regelmatig zien.

Bergeend bracht 8 jongen groot aan de Langerodevijver.

Interessant, maar ook problematisch is de wasbeer. Die schijnt zich in 2024 definitief gevestigd te hebben in de Dijlevallei.

Vrijwilliger René inventariseerde voor het 31ste jaar de populatie brede orchis in de Doode Bemde. Op één perceel bloeiden de orchideeën als nooit tevoren. Hun aantal liep op tot 250 stuks. Op een ander perceel daarentegen stonden er ook nog, maar minder dan de vorige jaren. De aantalsexplisie

van enkele jaren geleden was er volledig weg. Wat overblijft lijken eerder de laatsten der Mohikanen. We blijven het verder opvolgen.

Er zijn foerageersporen van das gevonden.

